

Pátý světový kongres Mezinárodní federace onkologie hlavy a krku

Petr Szturz

Interní hematologická a onkologická klinika LF MU a FN Brno

Po Bombaji, Rio de Janeiru, Praze a Soulu se stal dějištěm největšího kongresu v dějinách onkologie hlavy a krku newyorský Manhattan. Mezinárodní federace onkologie hlavy a krku (*The International Federation of Head and Neck Oncologic Societies, IFHNOS*) pořádá toto významné setkání každé čtyři roky a letos zvolila datum 26. až 30. 7. 2014 společně se současně probíhajícím výročním sjezdem Americké společnosti onkologie hlavy a krku (*American Head & Neck Society*). V průběhu konání byla mimo jiné vyhlášena petice k ustanovení 27. července jako Světového dne nádorů hlavy a krku. V pozici šestého nejčastějšího maligního onemocnění na světě představují dlaždicobuněčné karcinomy této anatomické lokality nejen narůstající závažnost zdravotnického systému, ale rovněž problém socio-ekonomický, který ovlivňuje životy pacientů a jejich rodin. Uvážíme-li dále vysokou kurabilitu jejich časných stádií (stádia I a II) a podstatně horší prognózu stádií pokročilých (stádia III a IV), je pochopitelné, nakolik je důležité soustavné zvyšování povědomí nejširší odborné i laické veřejnosti. Zvolený den by však měl zároveň připomínat nepřehlédnutelný pokrok v jejich diagnostice a léčbě, a to jak chirurgické, tak radiační i moderní systémové cílenými preparáty. Petici je možno podpořit on-line na adrese <http://www.ahns2014.org/petition/> a ke dni 26. 10. 2014 připojilo svůj podpis již 2 896 osob.

Na podtitul Století pokroku u nádorů hlavy a krku (*A Century of Progress in Head & Neck Cancer*) odkazoval rovněž velmi pečlivě připravený sborník komentářů ke 100 nejvlivnějším článkům v této oblasti onkologie, který byl u příležitosti konference knižně vydán a každý účastník jej mohl nalézt ve své kongresové tašce. Před sto lety, v roce 1914, byla totiž v proslulé newyorské nemocnici *Memorial Sloan-Kettering Cancer Center* založena odborná skupina pro chirurgii nádorů hlavy a krku, první svého druhu nejen ve Spojených státech amerických, ale i napříč kontinenty. Záštitu nad touto odbornou akcí přijal profesor chirurgie Jatin Shah, zakladatel IFHNOS v roce 1986, který mimo jiné působí na výše zmíněném pracovišti jako vedoucí

mezioborové komise pro nádory hlavy a krku. Není tajemstvím, že u populárního amerického herce Michaela Douglase diagnostikovali lékaři v roce 2010 dlaždicobuněčný karcinom orofaryngu ve stádiu IV. Byl to právě doktor Shah, který jej v té době se svým týmem diagnostiků, radioterapeutů, onkologů a nutricionistů převzal do své péče. Michael Douglas absolvoval úspěšnou léčbu konkomitantní chemoradioterapií a přijal pozvání na letošní IFHNOS, kde vystoupil v rámci uvítacího ceremoniálu s krátkým proslovem. Vyzdvihl především důležitost spolupracujícího multidisciplinárního týmu odborníků. I když v průběhu léčby dosti zhubnul a prožil několik těžkých týdnů, zvládnul díky výživovým specialistům celý terapeutický plán bez profylaktického zajištění perkutánní gastrostomií. Zajímavostí bylo, že diagnóza nádorového onemocnění mu byla stanovena až se značným zpožděním, kdy se několik měsíců neúspěšně léčil antibiotiky pro podezření na infekční zánež hltnu cestou svého praktického lékaře, ale následně i otolaryngologa. Jeho svědectví tak jen dále dokládá palčivou nutnost všeobecného zvýšení informovanosti. Nejen pro praktické lékaře, ale také pro další odborníky by měly být příznaky nehojících se slizničních lézí v hltnu a přilehlých oblastech vždy varováním, které je nasměruje k provedení nezbytných dodateč-

ných vyšetření (zejména biopsie) s cílem potvrdit či vyvrátit případný neoplastický proces.

Podle nedávno zveřejněné závěrečné zprávy ze 4. shromáždění IFHNOS konaného v roce 2010 v Soulu obsahoval program 680 abstrakt, přičemž konference se zúčastnilo 938 registrovaných návštěvníků z 57 zemí světa. Již nyní je jasné, že rok 2014 znamenal ještě větší úspěch. Odhady hovoří o více než 3 000 účastnících a o rozsahu a významnosti letošního setkání dále svědčí následující čísla: 7 hlavních přednášek, 24 diskuzních panelů, 40 instruktážních kurzů, 4 panely s videoprezentacemi, 4 debaty, 24 obědů spojených s diskuzí s profesory, 510 přednášek a 1 300 posterových sdělení. Abstrakta přednášek a posterů jsou pro širokou odbornou veřejnost dostupná volně ke stažení na internetových stránkách časopisu *JAMA Otolaryngology – Head & Neck Surgery* (<http://ahns.jnabstracts.com/>).

Ačkoliv se jednalo o kongres převážně chirurgicky zaměřený, systémová léčba nebyla nikterak zanedbána. Její současnou pozici a vyhlídky lze asi nejlépe ilustrovat náplní jednoho z instruktážních kurzů s titulem *Nová chemoterapie na horizontu* (*New Chemotherapy on the Horizon*). Přednášející dr. Renato Martin a dr. William William mladší v něm totiž hned zkraje oznámili, že žádné nové chemoterapie se věnovat nebudou, neboť budoucnost jed-

Obrázek 1. Přednáškový sál

noznačně spočívá v cílené léčbě včetně imuno-terapie. Tito autoři se ve svém sdělení soustředili zejména na novinky související s modulací signalizace z receptoru podobnému genu Toll 8 (*Toll-like Receptor 8, TLR8*) a receptoru programované smrti-1 (*Programmed Death-1, PD-1*). Agonista TLR8, látka VTX-2337, je v současné době testována v kombinaci s cetuximabem (ErbixTM, Merck KGaA, Darmstadt, Německo) u pacientů s lokálně pokročilým, rekurentním nebo metastatickým karcinomem hlavy a krku (NCT01334177). Režim založený na cetuximabu je dosud jedinou léčebnou možností pro pacienty s rekurentním nebo metastazujícím dlaždicobuněčným karcinomem hlavy a krku, která prokazatelně prodlužuje celkové přežití, a cetuximab se současnou radioterapií je rovněž účinnou léčebnou alternativou u pacientů

s lokálně pokročilými formami těchto nádorů v případech, kdy nelze podat standardní konkomitantní léčbu s cisplatinou. Je tedy logické, že nemalá část probíhajícího výzkumu se soustřeďuje právě na různá kombinační schémata s cetuximabem. Kromě výše zmíněné látky VTX-2337 je předmětem preklinického zkoumání současné podání cetuximabu s mTOR (*Mammalian Target of Rapamycin*) inhibitory. Pozornost jistě zasluhuje také studie proveditelnosti s označením RAGE (*Radiotherapy, Gemcitabine and Cetuximab*) od Speceniera s kolegy z proslulého pracoviště profesora Vermorkena v Antverpách, kteří pacientům s lokoregionálně pokročilým dlaždicobuněčným karcinomem hlavy a krku podávali konkomitantně gemcitabin a cetuximab, dvě synergisticky působící radiosenzitizační látky.

V souhrnu se jednalo o mimořádnou událost po stránce odborné, i společenské. Problematika nádorů hlavy a krku se neustále rozvíjí a obohacuje o nové poznatky. V současné praxi klinického onkologa umožňuje kombinace chemoterapie či cetuximabu s iradiací kurativní ovlivnění průběhu vybraných stádií onemocnění. Do budoucna lze však díky novým, imunologicky orientovaným postupům očekávat, že význam systémové léčby ještě dále poroste.

MUDr. Petr Szturz, Ph.D.*Interní hematologická a onkologická klinika**LF MU a FN Brno**Jihlavská 20, 625 00 Brno**petr.szturz@fnbrno.cz*
